

Raport do ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego
badanie przeprowadzone w SP z OI nr 2 w Szczytnie w roku szkolnym
2019/2020

I Część wstępna

1. **Autorzy raportu:** Zespół wychowawczy w składzie Monika Adamkowska, Joanna Kempa, Katarzyna Bil, Beata Piwowarska

Plan pracy zespołu

1. Opracowanie ewaluacji, narzędzi i harmonogramu czynności (Zespół wychowawczy oraz Dyrektor szkoły).
2. Zapoznanie RP z narzędziami i terminami realizowanych działań ewaluacyjnych (Dyrektor szkoły).
3. Przeprowadzenie ewaluacji, zebranie informacji poprzez obserwację środowiska szkolnego, badanie ankietowe klasy VI-VIII, analiza efektów wychowania w klasach I-VIII.
4. Opracowanie i interpretacja wyników ewaluacji w zespole.
5. Przygotowanie projektu raportu z ewaluacji.
6. Przedstawienie raportu RP.
7. Omówienie wyników badań, sformułowanie wniosków, zaplanowanie działań naprawczych, doskonalących, modyfikacje programu wychowawczo - profilaktycznego.

2. Cel i zakres ewaluacji

Uwzględniając zmiany dotyczące programu wychowawczo - profilaktycznego, które obowiązują od 01.09.2019 r., szkoły oraz placówki realizują program wychowawczo-profilaktyczny obejmujący:

- A. Treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów
- B. Treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli, rodziców
- C. Opracowanie na podstawie wyników corocznej diagnozy potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.
- D. Profilaktyka uzależnień, wychowanie do wartości, rozwijanie kompetencji cyfrowych, matematycznych, kreatywności oraz przedsiębiorczości, a także wdrażanie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego – to podstawowe kierunki polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2019/2020, ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej.

3. Termin przeprowadzenia badania ankietowego:

- uczniowie 16. 06. 2020 r. - udostępnienie ankiety w wersji elektronicznej przez usługę Microsoft Teams
- rodzice/ opiekunowie 15. 06. 2020 r. - udostępnienie ankiety w wersji elektronicznej przez e-dziennik
- nauczyciele 15. 06. 2020 r. - udostępnienie ankiety w wersji elektronicznej przez e-dziennik.

Raport ewaluacji zawiera:

- graficzne (tabelaryczne - załącznik nr 1) przedstawienie uzyskanych wyników z badań ankietowych,
- informacje o możliwych problemach i konieczności przeprowadzenia pogłębionej analizy, czynniki ryzyka oraz czynniki chroniące,
- wskazówki, jakie działania profilaktyczne będą bardziej odpowiednie dla szkoły.

Badanie ankietowe uwzględniało pięć grup tematycznych, które przenikają się wzajemnie:

- środki uzależniające, psychoaktywne, narkotyki, dopalacze, środki zastępcze, nikotynizm, napoje energetyczne,
- cyberprzemoc, bezpieczeństwo, kontakty rówieśnicze, czas wolny,
- przemoc i agresja rówieśnicza,
- wychowanie do wartości (konsekwencja wychowawcza opiekunów),
- relacje panujące w rodzinie dziecka.

Ewaluacji poddano 1221 osób. Uzyskano 408 odpowiedzi, co stanowi 33 % badanej populacji, co oznacza, że badana próba jest reprezentatywna. Przyjęto 96% poziom ufności.

Podstawę pracy zespołu stanowiły badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów, rodziców, nauczycieli w trosce o dobro dziecka i jego rozwój fizyczny, psychiczny, społeczny, duchowy. Dokonano również obserwacji i analizy pracy z uczniem, rodzicem, wychowawcą dla poprawy: samooceny ucznia, wzmocnienia systemu wychowawczego oraz wzmocnienia systemu wartości. Wskazano czynniki ryzyka i chroniące w aspekcie środowiska - szkoły, rodziny i wypływające z indywidualnych uwarunkowań, sfery osobistej dziecka.

Działania te wynikają z programu nauczania i realizowane są podczas różnych bloków tematycznych, pracy wychowawczej w zespołach klasowych. Potwierdzenie realizacji opisanego zadania znajdują się w dokumentacji wychowawców klas, nauczycieli, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrekcji.

II Część główna raportu - przeprowadzone działania

- A. Badania** (obserwacje środowiska szkolnego i analiza efektów wychowania 2019/20, ankiety).
- B. Diagnoza** (potrzeby rozwojowe, wnioski z przeprowadzonych badań).

Głównym celem działań podjętych w ramach ewaluacji było dostarczenie wiedzy na temat oddziaływań wychowawczych, współpracy z rodzicem pod względem ujednoczenia systemu wychowawczego (wychowanie do wartości, budzenie kreatywności oraz przedsiębiorczości w rozwiązaniu problemu) i profilaktyki w zakresie walki z problemami występującymi wśród młodzieży szkolnej w roku szkolnym 2019/20 r.

Na podstawie wyników ankiet oraz obserwacji stwierdza się, że określona grupa uczniów nie przestrzega norm społecznych obowiązujących w szkole, np.: agresja słowna, palenie papierosów, spożywanie napojów energetycznych, autoagresja, zmniejszający się dystans do osoby dorosłej, niezgodne z regulaminem szkoły korzystanie z telefonów komórkowych i urządzeń elektronicznych. Sytuacje, które dzieją się po szkole, przenoszą się na grunt szkolny. Głównym obszarem do pracy jest wzmocnienie samooceny dziecka, wzmocnienie systemu wychowawczego oraz przestrzeganie systemu wartości. Zadanie było realizowane przez całą społeczność szkolną z uwzględnieniem *Programu wychowawczo-profilaktycznego* i *Programów wychowawczych zespołów*

klasowych. Wszelkie działania podejmowane przez każdego nauczyciela prowadziły do poprawy funkcjonowania dziecka, wzmocnienia pozytywnych postaw ucznia, wzmocnienia rodzica w działaniach wychowawczych, walki z przejawami zachowań patologicznych, przeciwdziałania przejawom agresji, wulgarności oraz do wskazania właściwych wzorców postępowania. Pomocna była obserwacja, analiza zgłoszonych przypadków zachowań niepożądanych, uwag ze strony nauczycieli, pracowników, opiekunów, interwencje w zakresie realizacji *Procedury egzekwowania pożądaných zachowań*.

A. Badania

1) analiza danych z obserwacji środowiska szkolnego i efektów wychowania.

Analiza trudności wychowawczych w klasach: I-III wskazuje, iż pojawiają się drobne nieporozumienia i sprzeczki między uczniami, w tym zdarzają się wulgaryzmy, przepychanki. W celu eliminowania problemów podjęta została współpraca z rodzicami nad spójnym działaniem - instruktaż dotyczący sposobu pracy edukacyjnej i wychowawczej, odwoływanie się do kodeksów klasowych.

W klasach IV występują konflikty rówieśnicze, natomiast podjęte działania skoncentrowane były na dokładnej analizie sytuacji, podjęciu rozmów z uczniami w celu zdefiniowania problemu dla jak najlepszego rozwiązania. W klasach IV na zmianę zachowania często wpływa zmiana etapu edukacyjnego, gdzie występuje konieczność zwiększenia samodzielności u dzieci - wyższe wymagania. W związku z tym w klasach III występuje potrzeba, aby zwrócić większą uwagę na pomoc rodzicowi i dziecku w przygotowaniu się do przejścia na kolejny etap edukacyjny.

W klasach V zauważa się brak umiejętności uczniów w zakresie radzenia sobie z emocjami, agresywne zachowania, relacje rówieśnicze, w których pojawia się wyzywanie, bicie, plotkowanie, wulgaryzmy, brak dyscypliny podczas lekcji, próba wykluczenia z grupy. Podjęte działania obejmowały spotkania wychowawcze z rodzicami, dyrektorem do spraw wychowania, pedagogiem, psychologiem, uczniami, wychowawcami, rodzicami, przypominanie zasad obowiązujących w szkole, rozmowy dyscyplinujące, rozmowy wspierające, zajęcia w klasie na rzecz rozwiązywania konfliktu.

W klasach VI występują konflikty między rówieśnikami, przeszkadzanie podczas lekcji, głośne komentarze, obrażanie, wykluczanie z grupy (zjawisko występujące w przestrzeni internetowej), wulgaryzmy, agresja słowna, fizyczna. Podjęte działania: spotkania wychowawcze z rodzicami, dyrektorem do spraw wychowania, pedagogiem, psychologiem, uczniami, rodzicami, wychowawcami, przypominanie zasad obowiązujących w szkole, rozmowy dyscyplinujące, rozmowy wspierające, spotkania wychowawcze, z rodzicami, dyrektorem do spraw wychowania, obniżenie oceny z zachowania jako konsekwencja.

W klasach VII występuje cyberprzemoc, agresja słowna, lekceważący stosunek do obowiązku szkolnego, prześmiewcze komentarze w stosunku do siebie, wykluczanie z grupy. Podjęte działania: spotkania wychowawcze, przypominanie zasad obowiązujących w szkole, rozmowy dyscyplinujące, rozmowy wspierające, konsultacje z pedagogiem, psychologiem.

W klasach VIII mamy do czynienia z brakiem systematyczności w nauce, obniżeniem motywacji, zdarza się niska frekwencja, absencja, wulgaryzmy w stosunku do rówieśników, nikotynizm. Podjęte działania to: spotkania wychowawcze, kontrakty wychowawcze, współpraca z instytucjami: policja, sąd, współpraca z rodzicami, która oceniana jest jako pozytywna.

Frekwencja na wywiadówkach zmniejszyła się, gdyż jest większy kontakt przez dziennik elektroniczny oraz telefoniczny. Zaobserwowane zmiany wynikły również z nauczania zdalnego wprowadzonego z uwagi na pandemię Covid.

Trudności wychowawcze w klasach V-VIII, gdzie obserwuje się okres dojrzewania, buntu, wzrost zachowań agresywnych wskazują na istotność pracy wychowawczej w kierunku radzenia sobie ze stresem i emocjami, wdrażania programów poświęconych dojrzewaniu, nauki konstruktywnych sposobów

rozwiązywania konfliktów, jasno określonych zasad obowiązujących w szkole, jasno określonych konsekwencji za zachowania agresywne, włączania uczniów wycofujących się w zajęcia i zachęcanie do udziału w życiu klasy, szkoły.

Po okresie edukacji zdalnej należy zwrócić uwagę na budowanie relacji rówieśniczych oraz przestrzeganie obowiązujących zasad w szkole i poza nią. Konieczne będzie podnoszenie świadomości rodziców w zakresie wypełniania przez szkołę jej funkcji wychowawczej, głównie poprzez realizację różnorodnych zadań wychowawczych, w tym udział uczniów w: zajęciach specjalistycznych, rozwijających zainteresowania, uroczystościach szkolnych, wycieczkach oraz współpracę z wychowawcą, włączanie rodziców do współudziału w tworzeniu planu wychowawczego klasy.

Po analizie obserwacji środowiska szkolnego wyłaniają się główne obszary do pracy:

- praca nad poprawnymi relacjami społecznymi, kształtowanie postaw akceptacji, tolerancji, integracja uczniów,
- praca nad budowaniem pozytywnej samooceny ucznia,
- praca nad redukcją stresu, napięcia, agresji,
- praca nad spójnym systemem wychowawczym w dialogu z rodzicami.

Przez analizę działań można stwierdzić, że współpraca z rodzicami jest pozytywna, w dalszej pracy należy bazować na w wspólnym systemie oddziaływań wychowawczych (dom- szkoła). W dalszym ciągu utrzymuje się nikotynizm, problem spożywania napojów energetycznych, dlatego należy kłaść nacisk na profilaktykę uzależnień, wychowanie do wartości, budzenie kreatywności dziecka i jego przedsiębiorczości, budowanie pozytywnych relacji społecznych, propagowanie zdrowego stylu życia.

2) analiza badania ankietowego.

Analiza ankiet to poznanie opinii na temat działań profilaktyczno-wychowawczych realizowanych w SP z OI nr 2 w Szczytnie oraz zwrócenie uwagi na uznawane wartości, gdzie głównym obszarem do pracy jest wzmocnienie samooceny dziecka, wzmocnienie systemu wychowawczego oraz przestrzeganie systemu wartości, współpraca z rodzicem pod względem ujednoczenia systemu wychowawczego.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż uczniowie w większości wiedzą, czym są środki uzależniające i zastępcze. Odpowiedzi uczniów wskazują na występowanie w szkole problemu używania energetyków/ papierosów/ e-papierosów.

Analizując uzyskane wyniki zauważa się nasilenie negatywnych zachowań - agresja słowna i fizyczna, w tym zachowania o charakterze cyberprzemocy - w związku z tym zachodzi potrzeba ściślejszej współpracy ze środowiskiem rodzinnym oraz kontynuowanie współpracy z instytucjami: sąd, policja, PCPR. Większość uczniów czuje się bezpiecznie w szkole. Zachowania niepożądane zdarzają się podczas przerw międzylekcyjnych, w toalecie lub szatni. Mała liczba uczniów zauważa brak określonych jasno zasad w szkole, większość uczniów je zna i respektuje. Podobnie uczniowie wypowiadają się na temat funkcjonujących w domu zasad i ich respektowania.

B. Diagnoza potrzeb rozwojowych, w tym czynników ryzyka oraz czynników chroniących w SP z OI nr 2 w Szczytnie - rok szkolny 2019/2020.

Należy w uczniach kształtować przekonania normatywne, postawy prozdrowotne, uwzględniając rozwój dziecka, bazując na danych z badań ankietowych, obserwacji środowiska szkolnego, analizie efektów wychowania w poszczególnych klasach I-VIII. Zespół wskazał na kilka obszarów warunkujących czynniki ryzyka, przyczyny trudnych zachowań, z czego wynikają późniejsze problemy.

a) czynniki ryzyka - zwiększające prawdopodobieństwo używania środków odurzających, psychoaktywnych, zastępczych oraz występowanie zachowań trudnych. Prawdopodobieństwo jest tym większe, im więcej jest czynników ryzyka, im bardziej są one szkodliwe i im dłużej trwa ich działanie, są to:

- uwarunkowania mikrostrukturalne (środowiskowe):

- środowisko rówieśnicze, pozycja w grupie, uwaga grupy, konsekwencje rodzicielskie, wartości rodziny,
- środowisko szkolne, uwaga rówieśników w tym poczucie siły, przynależności, akceptacji, chęć zaistnienia w gronie rówieśniczym,
- środowisko sąsiedzkie, poczucie ważności, zaimponowanie, pozycja w środowisku.

- uwarunkowania rodzinne:

- brak zaspokojenia podstawowych potrzeb w tym bezpieczeństwa, akceptacji, uwagi, „poczucie, że jest się członkiem rodziny”,
- brak czytelnych granic i norm,
- tolerancja rodziców wobec używania przez dzieci alkoholu, używek lub innych substancji zastępczych, papierosów, narkotyków, energetyków, itp.
- wzmocnienie postawy z pozycji dorosłego,
- kontrola sytuacji w rodzinie,
- występowanie uzależnień w rodzinie,
- traumy urazy, choroby zaburzenia psychiczne,
- patologia, zaburzenia życia rodzinnego (przemoc, alkoholizm, porzucenie, zaniedbanie, brak zainteresowania, obojętność członków rodziny),
- zaburzenie procesu wychowania (brak wzorów, pozytywnych, brak więzi rodzinnych, zaburzenia komunikacji w rodzinie, brak relacji w rodzinie),
- brak lub wadliwe kompetencje wychowawcze (niewydolność wychowawcza), intelekt,

- uwarunkowania indywidualne (sfera osobista):

- niedojrzałość emocjonalna, gdzie środki zastępcze, uzależniające dają poczucie dorosłości, ważności, przynależności do grupy,
- niska samoocena, środki dają wówczas poczucie wzmocnienia, dorosłości, wzrost samooceny, złudną kontrolę (ulga przy fizycznym bólu, autoagresja, wycofanie),
- obawa przed nieznanym - okres pandemii Covid, brak poczucia bezpieczeństwa, chaos informacyjny, napięcie potęgujące stres,
- brak odporności na stres, przy czym środki dają poczucie zniwelowania napięcia.

b) czynniki chroniące to uwarunkowania, które zabezpieczają jednostkę przed działaniami czynników ryzyka, neutralizują ich skutek:

- uwarunkowania mikrostrukturalne (środowiskowe):

- pozytywny klimat szkoły,
- konsekwencja i przewidywalność,
- konstruktywna grupa rówieśnicza,
- wzór osoby dorosłej (prowadzącej),
- kult zdrowego trybu życia, ciała, trendy, wzmocnienie poczucia sprawstwa oraz własnej wartości.

- uwarunkowania rodzinne:

- akceptacja w rodzinie, poczucie akceptacji i bezpieczeństwa,

- postawa rodzica,
- struktura rodzinna,
- potencjał poznawczy opiekunów oraz dziecka.
- uwarunkowania indywidualne (sfera osobista):
- intelekt dziecka,
- zdrowie,
- aktywność,
- wygląd.

Uwzględnianie w pracy wychowawczej czynników ryzyka i chroniących wpływa na prawidłowy rozwój fizyczny, intelektualny, emocjonalny, społeczny dzieci. Analiza badań wskazuje, że planując działania należy położyć nacisk na przeciwdziałanie przemocy, profilaktykę uzależnień, w tym od środków zastępczych, tworzenie warunków do otwartego dialogu i skutecznej współpracy kadry pedagogicznej z rodzicami i uczniami oraz środowiskiem szkoły. Kształtowanie zdrowego, wspierającego środowiska szkolnego powinno być realizowane przez:

- a) przekazywanie wartości i norm społecznych,
- b) budowanie przyjaznego klimatu w klasie i w całej szkole, budowanie wspierających relacji między nauczycielami, uczniami, rodzicami, integracja,
- c) realizowanie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia w szkole, profilaktyka,
- d) kształtowanie umiejętności życiowych u uczniów, budowanie aktywnej, przedsiębiorczej postawy w rozwiązywaniu zadań dnia codziennego,
- e) zwiększenie kompetencji wychowawczych znaczących osób dorosłych we wspólnym dialogu dla spójnego systemu wychowawczego (rodziców, nauczycieli).

III. Część końcowa: wnioski i rekomendacje - propozycje działań do programu wychowawczo-profilaktycznego

A. Wnioski ogólne:

1) Wnioski z obserwacji i badania w bieżącym roku szkolnym 2019/2020 r. ukazały ważność pracy z rodzicem, wychowawcą, uczniem. Istotna jest praca ciągła, która powinna być kontynuowana w następnym roku szkolnym 2020/2021 dla prawidłowego rozwoju dziecka. Konieczne jest budowanie konsekwencji wychowawczej i jednolitego systemu wartości celem eliminacji niepożądanych zachowań oraz kształtowania tych, które wspierają proces wychowawczy.

2) W ramach działań stymulujących wzrost czynników chroniących, zakładamy: zwiększenie poczucia akceptacji uczniów w społeczności szkolnej, zwiększenie kompetencji w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także kompetencji wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli i wychowawców w sytuacji pojawiających się zagrożeń, uzależnień, narkomanii, stosowania środków zastępczych, depresji, wykluczenia, wzrost kompetencji wychowawczych rodziców, wzrost współpracy wychowawców z rodzicami.

3) Formy oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych, które były realizowane należy kontynuować i poszukiwać nowych rozwiązań. Należy rozbudzać postawę sprawczą, przedsiębiorczą dziecka w rozwiązywaniu trudności oraz rozbudzać pasję.

4) Analiza czynników ryzyka oraz czynników chroniących pozwoliła na stworzenie ogólnych wytycznych dotyczących działalności szkoły w zakresie przeciwdziałania zjawisku uzależnień, narkomanii, stosowania środków zastępczych oraz negatywnych/ ryzykownych zachowań dzieci. Podzielone zostały one podmiotowo - środowisko szkolne (uczniowie, nauczyciele, rodzice) i środowisko lokalne.

B. Rekomendowane działania - uczniowie:

- 1) Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole w zakresie profilaktyki uzależnień, wzmocnienie współpracy z wychowawcą w szczególności uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym i niedostosowanych społecznie, dzieci z niskim poczuciem wartości, mało asertywnych, podatnych na wpływy otoczenia, tych, które są zagubione/ wycofane.
- 2) Upowszechnianie programów edukacyjnych i działań alternatywnych do zachowań ryzykownych, rozwijających umiejętności psychologiczne i społeczne uczniów, promowanie wolontariatu, integracja zespołów klasowych.
- 3) Opracowanie i upowszechnianie zbioru oczekiwań, zasad i reguł, dotyczących zachowania w środowisku szkolnym, oraz konsekwencji ich nieprzestrzegania, w zależności od nasilenia zachowań negatywnych i ich rodzaju – we współpracy z uczniami, rodzicami, specjalistami szkolnymi oraz specjalistami zewnętrznymi.
- 4) Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwijanie pasji i zainteresowań w ramach zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych: sportowych, artystycznych, edukacyjnych.
- 5) Podkreślanie ważności przestrzegania zasad w społeczności szkolnej. Przypominanie zasad, regulaminów szkolnych.
- 6) Należy w miarę możliwości włączać ojców do życia szkolnego.
- 7) W dalszym ciągu potrzebne są działania skierowane na kształcenie umiejętności komunikowania się w rodzinie oraz twórczego rozwiązywania konfliktów.
- 8) Działania należy skoncentrować na kształtowaniu samooceny dziecka, postawy asertywności. Zajęcia/ praca nad kształtowaniem poczucia własnej wartości, pewności siebie.
- 9) Ważne jest zachęcanie uczniów i rodziców do zdrowego stylu życia, kształtowanie jednostki świadomej siebie.
- 10) Warto pomyśleć, w jaki sposób dotrzeć do uczniów, którzy czują się samotni, zwrócić uwagę na stwarzanie okazji do pogłębiania więzi koleżeńskich w oddziałach klasowych, budowania pozytywnych relacji - szczególnie w związku z izolacją wynikającą z epidemii COVID.
- 11) Konieczne jest podejmowanie działań profilaktycznych z zakresu profilaktyki zachowań agresywnych, profilaktyki zachowań negatywnych, ryzykownych.
- 12) Potrzeba zajęć psychoedukacyjnych dotyczących zachowań w sieci/ zagrożeń/ odpowiedzialności karnej (cyberprzemoc, przemoc).
- 13) Potrzeba przeprowadzenia zajęć z policjantami dotyczących prawnych aspektów wykorzystywania wizerunku.
- 14) Konieczność podejmowania ciągłych działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa uczniów -np. przeprowadzenie ankiety: “Co poprawiłoby Twoje poczucie bezpieczeństwa w szkole?”.

- 15) Należy zwrócić baczniejszą uwagę na miejsca, w których dochodzi do aktów przemocy rówieśniczej, tj. Korytarze, toalety, szatnie poprzez aktywne pełnienie dyżurów, warto rozważyć również możliwości wsparcia ze strony pracowników niepedagogicznych.
- 16) Lekcje wychowawcze - uwrażliwianie na emocje i krzywdzenie innych. Przeprowadzenie Dnia życzliwości - wybieranie najbardziej życzliwej osoby w klasie. Podkreślanie pozytywnych zachowań, nagradzanie ich.
- 17) Zapoznanie dzieci z procedurami postępowania istniejącymi w szkole lub opracowanie nowych – procedury nie tylko dla nauczycieli, ale i dla uczniów.
- 18) Zajęcia dotyczące zasad postępowania w przypadku bycia świadkiem przemocy – warto rozważyć opracowanie procedur postępowania dla uczniów.
- 19) Zaostrzenie dyżurów, pociąganie do odpowiedzialności dzieci i rodziców, stosowanie konsekwencji i postawa konsekwencji wychowawczej.
- 20) Stałe uświadamianie szkodliwości i zagrożeń wynikających z uzależnienia, które rozwija się w określonym czasie, zaczyna się od etapu eksperymentowania, gdzie niektórzy rezygnują, inni natomiast wchodzą dalej, aż do momentu, w którym nie ma już odwrotu.
- 21) Podniesienie wiedzy uczniów na temat negatywnego wpływu substancji psychoaktywnych/ zastępczych na zdrowie człowieka (energetyki, e- papierosy, papierosy itp.).
- 22) Należy zweryfikować, na ile samotne spędzanie czasu przez uczniów może wynikać z przyczyn innych niż osobowościowe, takich jak np. Depresja.
- 23) Współpraca z samorządem szkolnym – organizowanie konkursów, innych ciekawych aktywności, wspólne zabawy na przebie, aby zmotywować uczniów do pozytywnego zachowania.

C. Rekomendowane działania - nauczyciele:

- 1) Realizacja edukacji zdrowotnej w szkole.
- 2) Wdrażanie programów profilaktyki uzależnień z zakresu profilaktyki uniwersalnej.
- 3) Podnoszenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki uzależnień, profilaktyki stosowania środków zastępczych, zachowań ryzykownych nastolatka w dzisiejszych czasach, zjawisk takich jak: depresja, agresja, wykluczenie.
- 4) Podniesienie wiedzy nauczycieli na temat negatywnego wpływu substancji psychoaktywnych, zastępczych na zdrowie człowieka (energetyki, e- papierosy, papierosy itp.).
- 5) Doskonalenie przez nauczycieli umiejętności uczniów dotyczących podejmowania asertywnych zachowań w sytuacji presji rówieśniczej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.
- 6) Zwiększenie liczby działań mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego uczniów, rozwój zainteresowań, uzdolnień, w tym rozwój aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.
- 7) Ważne, że uczniowie otrzymują wsparcie emocjonalne od rodziców, ale należy również zwrócić uwagę nauczycieli na okazywanie takiego wsparcia uczniom.

- 8) Potrzeba zajęć psychoedukacyjnych prowadzonych w ramach godzin wychowawczych: edukacja na temat używania napojów energetycznych, program: woda zamiast energetyka, psychoedukacja uczniów przy pomocy gazetki szkolnej i gazetki klasowych.
- 9) Konieczność zaostrożenia kontroli uczniów na korytarzach, w toaletach, szatniach.
- 10) Zapoznanie wszystkich pracowników z obowiązującymi w szkole zasadami zachowania się, w tym z zasadami bezpieczeństwa, procedurami postępowania.
- 11) Praca nad egzekwowaniem od uczniów stosowania się do zasad.
- 12) Włączanie ojców w życie szkoły.
- 13) Konsekwentne przestrzeganie przez wszystkich nauczycieli procedur postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo (*Egzekwowanie pożądanых zachowań uczniów*)

D. Rekomendowane działania - rodzice:

- 1) Organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodziców w ramach potrzeb bieżących.
- 2) Upowszechnianie programów edukacyjnych i szkoleń rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców, konsekwencję wychowawczą, spójność wychowawczą między domem a szkołą.
- 3) Opracowanie i upowszechnianie we współpracy z rodzicami zbioru oczekiwań, zasad i reguł dotyczących zachowania w środowisku szkolnym oraz konsekwencji ich nieprzestrzegania.
- 4) Upowszechnianie programów rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom: narkomania, stosowanie środków zastępczych, spożywanie alkoholu, nikotynizm, uzależnienia behawioralne.
- 5) Warto poruszyć z rodzicami tematykę stylów wychowania, wdrażania zasad i konsekwencji.
- 6) Uświadamianie rodziców, by rozmawiali w domu z dziećmi również o odpowiedzialności i konsekwencjach, które określa prawo.
- 7) Spotkania dla rodziców z przedstawicielami organów ścigania nt. odpowiedzialności karnej.
- 8) Bardzo ważnym czynnikiem chroniącym przed ryzykownymi zachowaniami są więzi emocjonalne w rodzinie, możliwość i chęć realizacji zainteresowań dzieci, np.: sport, zainteresowania artystyczne, wprowadzone i respektowane normy, poszanowanie praw, wartości, autorytetu. Rodzice przez swoje postawy i odpowiedni sposób wychowania mogą obniżyć ryzyko zachowań społecznie nieakceptowanych u swojego dziecka.
- 9) Wskazane są zajęcia/zajęcia warsztatowe (z dzieckiem) dotyczące porozumiewania się z dzieckiem/ nastolatkiem, budowania relacji, etapu dojrzwania.
- 10) Zajęcia psychoedukacyjne: jak kształtować poczucie własnej wartości, pewności siebie u dzieci.
- 11) Propozycje dla rodziców form spędzania czasu z dziećmi w rodzinie i indywidualnie, oferta zajęć pozalekcyjnych, w zależności od potrzeb, cech osobowości.
- 12) Zajęcia z policjantami dotyczące prawnych aspektów wykorzystywania czyjegoś wizerunku.

- 13) Zapoznanie rodziców z procedurami postępowania istniejącymi w szkole.
- 14) Zajęcia z dietetykiem/lekarzem celem uświadomienia rodziców nt. szkodliwości spożywania napojów energetycznych przez dzieci.
- 15) Zajęcia profilaktyczne dotyczące szkodliwości palenia, uzależnień i przeciwdziałaniu uzależnieniom.
- 16) Podnoszenie kompetencji rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień, profilaktyki stosowania środków zastępczych, zachowań ryzykownych nastolatka w dzisiejszych czasach, zjawisk: depresji, agresji, wykluczenia.
- 17) Podniesienie wiedzy rodziców na temat negatywnego wpływu substancji psychoaktywnych/ zastępczych na zdrowie człowieka (energetyki, e-papierosy, papierosy itp.).

E. Rekomendowane działania - środowisko lokalne:

- 1) W dalszym ciągu potrzebna jest stała praca ze środowiskiem lokalnym, poradnią psychologiczno - pedagogiczną, sądem rodzinnym, urzędem miasta, komisją do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych, GOPS-em, MOPS-em, PCPR-em.

Na zakończenie należy podkreślić, iż wychowanie dziecka spoczywa przede wszystkim na rodzicach/ opiekunach, szkoła zaś stara się modelować, pokazywać wzorce, wzmacniać normy kulturowe, budować dialog dla współpracy i pozytywnego rozwoju dziecka, budzić przedsiębiorczość (która sprzyja rozwojowi i tym samym ogranicza sięganie po środki psychoaktywne), stwarzać dzieciom i młodzieży możliwość udziału w konstruktywnych i zdrowych formach aktywności (np. zajęcia sportowe, zajęcia artystyczne, zajęcia wolontariatu, działalność harcerska). Powodzenie procesu wychowawczego uzależnione jest w znacznej mierze od dialogu między rodzicami, dziećmi i pracownikami szkoły.

Szczytno,

Raport sporządziły:

.....
.....
.....
.....